

PROCESUL DE ÎNVĂȚARE PRIN CULTIVAREA ATITUDINII
THE LEARNING PROCESS BY CULTIVATING ATTITUDE

Melnic Natalia, *doctor în științe, lector universitar, Institutul de Științe ale Educației, Chișinău, MECC*, **Buga Oleg**, *doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, MECC*.

The concept of learning attitude designate all the internal factors of student's personality that lead, guide, organize and support learning efforts. These internal factors are the reasons, that is, those mental causes - images, judgments, ideas - that appear as a result of reflecting in the school consciousness the objects, situations and demands of the environment and which relate to his needs, causing certain emotional tensions.

Key word: *attitude, learning, education, values, work, motivation.*

Atitudinea este poziția internă pe care o adoptăm față de o situație socială sau față de o persoană, care este cea ce determină modul în care vom răspunde sau acționa; Un „filtrul mintal” prin care se percepe lumea; Ansamblu de reacții personale; Dispoziții sau predispoziții; Combustibilul interior ce ne propulsează către obiectivele și scopurile noastre [2].

Atitudinea introduce obișnuitul în prestația individuală, e pregătire pentru un comportament, fără atitudine nu e posibilă percepția activă a copilului. Ea se dobândește prin educație [2], se deosebesc după caracter dinamic, integrativ, direcțional, după intensitatea angajării afective, centralitatea, accesibilitatea.

Una din activitățile de bază ale ființei umane, prin intermediul căreia are loc asimilarea experiențelor, explorarea necunoscutului și adaptarea la mediu, este învățarea.

Atitudinile de învățare constituie ansamblul factorilor interni ai personalității elevului care îi determină, orientează, organizează și susțin eforturile în învățare. Ele se formează datorită sistemelor relaționale în care se află elevul, în baza experienței proprii în raport cu procesul de învățare [4].

Unul din factorii importanți în formarea și dezvoltarea atitudinilor de învățare este identificarea și fundamentarea condițiilor psihopedagogice de formare a acestor atitudini, ce determină succesul activității de învățare și eficacitatea procesului educațional.

Începând cu vârsta școlară mica copiii sunt senzitivi în: formarea atitudinilor de învățare; formarea și dezvoltarea capacităților creative și de învățare; dezvoltarea capacităților de autocontrol, autoorganizare și autoreglare; în formarea autoaprecierii adecvate, atitudinilor critice de sine și de cei ce-l înconjoară; însușirea normelor de comportare și de dezvoltare morală; dezvoltarea capacităților de comunicare și colaborare cu semenii și vârstnicii [12].

Cercetările psihologice demonstrează, că în această perioadă o mare importanță o capătă dezvoltarea gândirii. Ea devine componentul central în dezvoltarea psihică a elevului. La această vârstă are loc trecerea de la gândirea concretă prin reprezentări la gândirea abstractă prin noțiuni. Gândirea abstractă prin noțiuni este determinată de conținutul și modalitățile de organizare a activității primordiale – activitatea de învățare [13].

Elevii de vârstă școlară mică, de regulă, își organizează acțiunile morale după un model elaborat de vârstnici, de a se comporta cu oamenii ce-l înconjoară în conformitate cu atitudinea lor față de copil. Elevul mic se orientează la unele modele de comportare moral-umană, pe care le însușește contactând cu vârstnicii. El este capabil de a se autoevalua și evalua oamenii ce-l contactează în mod direct sau indirect.

Învățarea pentru elevul mic devine activitate de muncă în sensul adevărat al cuvântului atunci când copilul percepe și înțelege obiectivele, eforturile și rezultatele. Elevul mic manifestă abilități de a-și înainta în fața sa sarcinile de învățare, a-și selecta mijloacele de realizare a lor și de a-și autoaprecia și regla acțiunile de învățare.

Caracterizând climatul psihologic ca o condiție psihopedagogică de învățare la elevi, acesta are o importanță incontestabilă în procesul învățării, deoarece cele mai efective metode utilizate în procesul de învățământ vor fi ineficiente, dacă nu se va lua în calcul factorii psihologici. Climatul psihologic este considerat un element cheie în procesul învățării eficiente la elevi. La nivelul grupului de elevi, climatul psihologic reprezintă realitatea intuitivă, o caracteristică specifică a grupului de elevi respectiv [5].

Conținutul, atmosfera comunicării, stilul relațiilor reciproce trebuie să-l ajute pe elev să învețe, să însușească trăsăturile cu adevărat omenești, să se cunoască pe sine ca om, să-i cultive sentimentul demnității personale, respectul de sine, conștiința că este luat în considerație, că este văzut și apreciat. Procesul pedagogic trebuie să ofere libertate creativității și inițiativei în realizarea acțiunilor independente rezonabile.

Climatul psihologic favorabil în clasa de elevi promovează o însușire eficientă a conținutului de învățare, este oportun dezvoltării depline a personalității elevilor, formării motivației învățării eficiente la elevi. Crearea atmosferei psihologice favorabile la elevi este o componentă importantă a activității pedagogice, deoarece predominanța emoțiilor negative are și un impact respectiv asupra motivației de învățare și realizare a personalității [1].

O condiție importantă în formarea atitudinilor de învățare prin individualizarea și diferențierea instruirii este respectarea următoarelor etape generale:

- Studierea inițială a nivelului de dezvoltare a elevilor în toate componentele sale bio-psih-sociale, a atitudinilor de învățare.
- Plasarea elevilor în grupuri conform unor caracteristici aproximativ identice (percepție, înțelegere, memorie, gândire, însușită, atitudini de învățare).
- Proiectarea și elaborarea obiectivelor de instruire și educație în conformitate cu particularitățile de dezvoltare a fiecărui grup de elevi.
- Modificarea, adaptarea și readaptarea conținutului, metodelor, procedurilor, formelor de instruire și educație la particularitățile individuale ale elevului, ale grupului de elevi.
- Pedagogul trebuie să țină cont de ritmul activității de învățare a grupurilor de elevi cu nivel similar de dezvoltare și a fiecărui elev în parte.
- Crearea și respectarea condițiilor psihopedagogice de învățare a elevilor, a unui fond emoțional pozitiv de relații interpersonale, a situațiilor de succes în activitatea de învățare și stimularea permanentă a atitudinilor pozitive față de procesul și rezultatul învățării.
- Complicarea treptată a activității de învățare raportată la progresul propriu de dezvoltare a fiecărui elev și grup de elevi.
- Formarea la elevi a competențelor de învățare și autocunoaștere, de autoevaluare și autoreglare a activităților cognitive.
- Unitatea predării și a traseului diferențiat/individualizat de dezvoltare pentru fiecare grup de elevi și fiecare elev în parte.
- Posibilitatea trecerii/transferului unor elevi dintr-un grup cu un nivel de dezvoltare mai scăzut în alt grup superior. Diagnosticarea permanentă a succesului și insuccesului grupelor și fiecărui elev [13].

Schimbări considerabile se produc și în sfera motivațională a elevilor mici. În științele psihologice motivația se definește ca un ansamblu de factori dinamici care determină conduita unui individ. Orice act de comportare este motivat. Factorii care determină comportamentul personalității se numesc motive [3].

Motivația energizează și facilitează procesul de învățare prin intensificarea efortului și concentrarea atenției elevului, prin crearea unei stări de pregătire pentru activitatea de învățare.

Elevii motivați sunt mai perseverenți și învață mai eficient. Motivația este una dintre cauzele pentru care elevul învață sau nu învață.

Succesul depinde de atitudinea noastră. Atitudinea mentală a unei persoane determină în mod decisiv acțiunile pe care le întreprinde. W. James rezultă ca putem schimba viața modificându-ne atitudinea.

Nu putem schimba toate lucrurile din jurul nostru, dar ne putem schimba atitudinea.

1. Acționați și vorbiți cu entuziasm și altfel veți obține rezultate pozitive. „*Tu ești fereastra prin care vezi lumea*” B. Shaw.

2. Fiți atenți. Atitudinea este o putere secretă care funcționează 24 de ore pe zi spre binele sau spre răul cuiva. Gândește-te cum e ziua de astăzi.

3. Fă-ți un exercițiu de gândire rapid. Gândesc că pot, sunt convins 100% că pot. Este principiul cauză-efect.

4. Acceptați următoarea idee. O persoană fericită nu este aceea aflată într-o anumită situație, ci mai degrabă cea care are o anumită atitudine. *Succesul e acea poziție în care te pun alții. Reușita personală e starea ta interioară de mulțumire.*

5. Este bine să ne cunoaștem adevărurile vieții față de noi înșine, să fim cinstiți să nu ne trădăm. Depune timp în ce îți dorești, iubești și negreșit că ați reușit. Facem mai des bilanțul.

6. Dacă existența te-a ales înseamnă că ești important pentru ea, este un dar. Trebuie doar să trăiești frumos, împăcat cu tine însuși. „Care-i menirea mea pe lume” trebuie să te iubești prin asta ai să iubești existența. La început a fost gândul. Deci, orice gând pozitiv pus în acțiune se materializează.

7. Nu întreba pe alții. Întreabă-te pe tine pentru că întrebările sunt de fapt răspunsuri care te ajută să le cunoști mai bine.

8. Indiferent de dificultățile și încercările prin care treci trebuie să-ți joci cartea vieții cu inteligență, curaj, umor și integritate.

Atitudinea reprezintă un factor și o condiție esențială în procesul de învățare, deoarece ea face ca această activitate să se producă și să se autosustină, este raționalizatoare de efort și timp, stimulative pentru reușita și performanța celui care învață. Prin urmare, pentru a fi eficientă, învățarea trebuie însoțită nu doar de experiența cognitivă pe care o are subiectul, ci și de un suport energetic, dinamogen, orientativ. Astfel, atitudinea, care este parte componentă a personalității umane, are acest rol de a activa și optimiza procesul de învățare [2].

Bibliografie:

1. Allport, G. *Structura și dezvoltarea personalității* (trad. Herseni I.). București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1991.
2. Callo, T. *Pedagogia practică a atitudinilor*. Chișinău: Litera, 2014.
3. Chicu, V.; Dandara, O.; Solcan, A. *Psihopedagogia Centrată pe Copil* (coord. Guțu V.). Chișinău: CEP USM, 2008.
4. Gagne, R. *Condițiile învățării* (trad. Noveanu E., Lăzărescu A.). București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1975.
5. Miclea, M. *Psihologie cognitivă*. București: Ed. Polirom, 2003.
6. Neacșu I. *Instruire și învățare: Teorii. Modele. Strategii*. București: Ed. Științifică, 1999.
7. Panico V., Munteanu T., *Structura și legitățile formării atitudinilor la personalitate*. În: Studia universitatis. Chișinău: 2009, nr. 9 (29), Ed. USM, p. 59- 62.
8. Sălăvăstru, D. *Psihologia educației*. București: Ed. Polirom, 2004.

9. Ștefan, M. *Teoria situațiilor educative*. București: Ed. Aramis Prut S.R.L., 2003.
10. Лупу, И.; Чобан-Пилецкая, А. *Мотивация обучения математике*. Кишинев, 2008.
11. Немов, Р.С. *Общие основы психологии*. Москва: Гуманитарный изд. Центр ВЛАДОС, 2003.
12. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/131_137_Particularitatile%20psihopedagogice%20de%20formare%20a%20capacitatilor%20si%20a%20atitudinilor%20la%20elevii%20de%20varsta%20scolara%20mica.pdf.
13. <https://ru.scribd.com/doc/263276350/Atitudini-in-Invatare>.